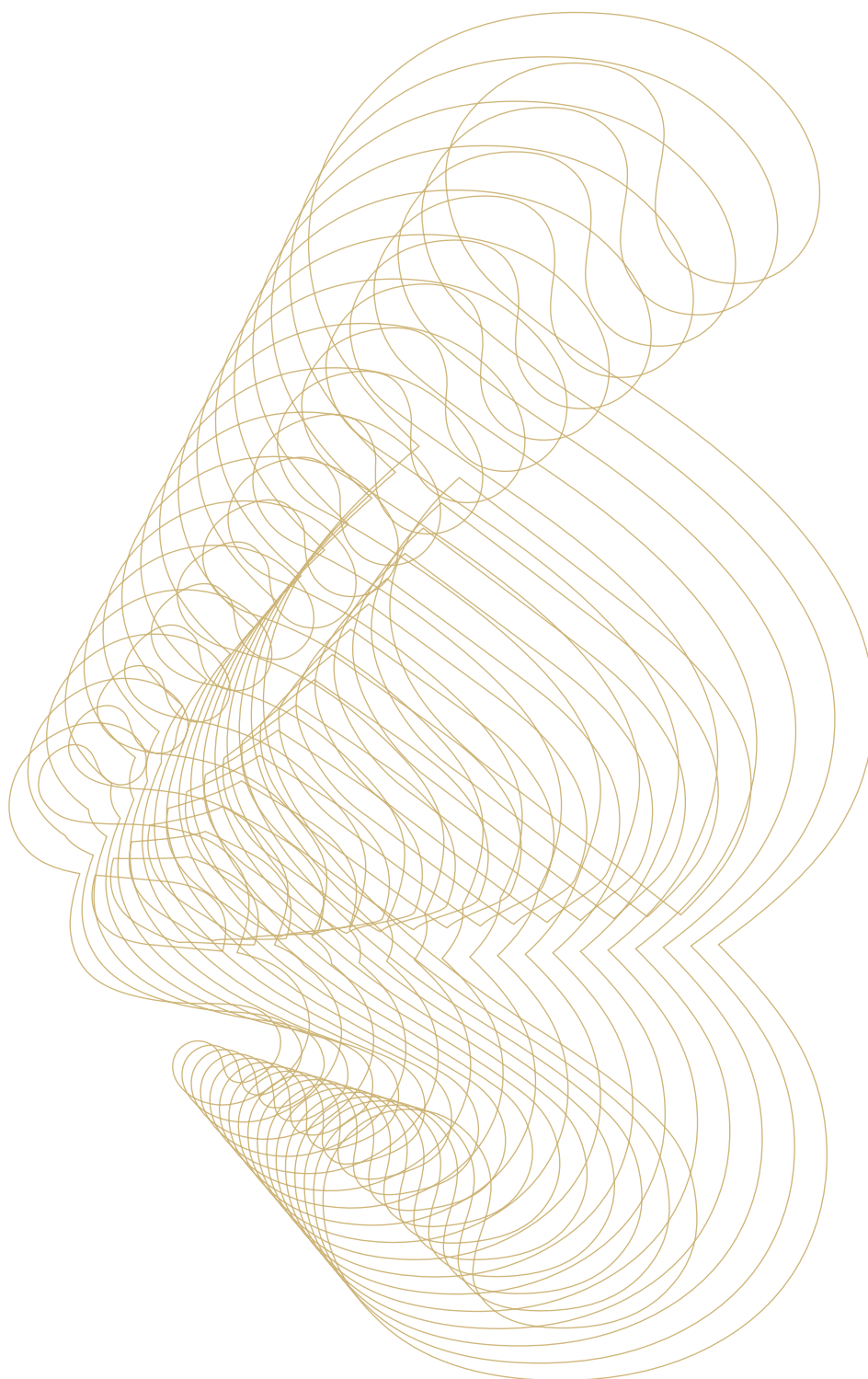

INNSTILLINGSRÅDET
FOR DOMMERE

ÅRSMELDING

2015

INNSTILLINGSRÅDET

Innstillingsrådet for dommere (Innstillingsrådet) ble etablert 1. november 2002 i forbindelse med den store domstolsreformen, som overførte det administrative ansvar for domstolene fra Justisdepartementet til Domstoladministrasjonen (DA).

For at domstolene skal ivareta samfunnets krav og forventninger, er det en forutsetning med utnevning av dyktige, innsiktsfulle og uavhengige dommere. Det er lagt opp til en bred dommerrekruttering, slik at dommerne som utnevnes har forutgående kunnskaper fra ulike områder av samfunns- og rettslivet. Utnevningssprosessen skal tilfredsstillende de vanlige krav til en grundig og effektiv utvelgelses- og utnevningssmåte og i tillegg ivareta endel særlige hensyn og prinsipper, som følge av domstolenes spesielle stilling i samfunnet.

Innstillingsrådet er et eksternt, uavhengig organ. Den nærmere regulering fremgår av domstolovens §§ 55 a-c. Rådets hovedoppgave er å gi innstilling vedrørende dommerutnevninger. Utnevningsskompetansen ligger hos Kongen i statsråd, etter at saken er undergitt en meget begrenset prøving i Justisdepartementet.

Innstillingsrådet gir innstillinger for faste dommer- og domstollederstillinger i alle tre rettsinstanser i de alminnelige domstoler (med unntak for høyesterettsjustitiarius) og for begge instanser i jordskifte-domstolene, samt for Utmarksdomstolen for Finnmark. Innstillingsrådet gir videre innstilling ved konstitusjoner over ett år. Konstitusjoner inntil ett år besluttet av Innstillingsrådet og DA, jf. domstolovens §§ 55 e-f. Konstitusjoner av høyesterettsdommere behandles ikke av Innstillingsrådet, men av Justisdepartementet.

Innstillingsrådet har beskrevet sitt arbeid og grunnlaget for de vurderinger som foretas i et praksis- og policynotat. Dette notatet omhandler de formelle rammer for utnevning av dommere, hva som vektlegges ved vurderingen av søkerne, samt prosessen med intervjuer, referanseinnhenting og oversendelse til Justisdepartementet. Innstillingsrådets policynotat er åpent tilgjengelig på Innstillingsrådets hjemmeside.

INNSTILLINGSRÅDETS SAMMENSETNING OG MEDLEMMENES FUNKSJONSTID

Innstillingsrådet består av ni medlemmer, jf. domstoloven § 55 a. Når Innstillingsrådet behandler saker som gjelder utnevning eller konstitusjon av dommere i de alminnelige domstolene og konstitusjoner i Utmarksdomstolen for Finnmark, deltar tre dommere fra de alminnelige domstoler, en advokat, en jurist ansatt i det offentlige og to medlemmer som ikke er jurister. Når Innstillingsrådet behandler saker som gjelder utnevning eller konstitusjon av dommere i jordskifte-domstolene, deltar en dommer fra jordskiftedomstolene og en jordskifte kandidat i stedet for henholdsvis en dommer fra de alminnelige domstolene og juristen ansatt i det offentlige.

Rådets medlemmer oppnevnes av Kongen, som også oppnevner lederen. I tillegg oppnevnes personlige varamedlemmer. Oppnevningstiden er fire år, med adgang til gjenoppnevning for én periode. Rådet har etablert nestlederfunksjon og velger selv nestleder. Innstillingsrådet for dommere hadde i 2015 følgende sammensetning:

Sorenskriver **Yngve Svendsen** (leder)
Personlig varamedlem tingrettsdommer
Maren-Elisabet Nilsen-Nygaard

Avdelingsleder/tingrettsdommer **Ellen Meinich Martens**
Personlig varamedlem sorenskriver **Ivar K. Iversen**

Kontorsjef **Berit Sollie**
Personlig varamedlem ass. fakultetsdirektør **Anne Bergit Jørgensen**

Fylkesmann **Gunnar Kjønneøy**
Personlig varamedlem seniorrådgiver **Randi Øverland** (til 03.11.15)
Personlig varamedlem personalrådgiver **Cathrine Tørum** (fra 04.11.15)

Lagdommer **Tonje Fisknes** (nestleder)
Personlig varamedlem lagdommer **Jarle Goltten Smørdal**

Advokat **Bjørn Harald Borg**
Personlig varamedlem advokat **Tore Skåltveit**

Pensjonist **Bjørn Goksøy**
Personlig varamedlem IT-sjef **Øystein Lorentzen**

Jordskifterettsleder **Ivar Øygard**
Personlig varamedlem jordskifterettsleder **Ragnhild Sæhlie Jetlund**

Arealplanlegger **Irene Runningen**
Personlig varamedlem førsteamanuensis **Øystein Jakob Bjerva**

Direktøren i DA eller den han bemyndiger, har møterett i Innstillingsrådet, og DA har i tillegg ansvaret for sekretariatsfunksjonen. Vanligvis møter avdelingsdirektør for Rettsenhetsen og medarbeidere fra administrasjonen. Arbeidsfordelingen mellom Innstillingsrådet og sekretariatet/DA, er nærmere fastlagt av Innstillingsrådet.

GPS-måling på Hugla

INNSTILLINGSRÅDETS AKTIVITETER I 2015

Innstillingsrådet gjennomførte 8 møter i 2015, og 1 møte med nytt medlem. Møtene gjennomføres i hovedsak som dagsmøter. Innstillinger, konstitusjoner og prinsipielle diskusjoner vedrørende Innstillingsrådets oppgaver utgjør agendaen på møtene. Innstillingsrådet gjennomfører sine møter på Scandic Oslo Airport Hotel, Gardermoen, og i Domstoladministrasjonens lokaler i Trondheim.

I begynnelsen av året besluttet Innstillingsrådet, etter dialog med DA, å gjøre noen endringer i forholdet til DA. Endringene gikk bl.a. ut på at DAs representant i intervjugruppen ikke lenger skal lede intervjuer og heller ikke delta i innhenting av referanser. Det ble også besluttet at varamedlemmene kun skal møte i Innstillingsrådets møter ved forfall hos det medlem man er varamedlem for, samt ved todagersmøtet i november.

Etter nærmere drøftelser ble det utarbeidet nye retningslinjer for søkeres adgang til å få unntak fra å stå på offentlig søkerliste (praksis- /policynotatet punkt 22). Europarådets gruppe for bekjempelse av korrupsjon (GRECO) anbefalte i 2014 at prosessen rundt korttidskonstitusjoner ble forsøkt åpnet. Innstillingsrådet tiltrådte GRECOs anbefaling og vedtok samme år rutiner som ivaretok dette. Disse trådte i kraft primo 2015 (praksis- /policynotatet punkt 13).

Nye rutiner for verifisering av eksamensvitnemål ble vedtatt i mars. Fullstendig revisjon av praksis-/policy-notatet ble lagt ut i oktober. I løpet av året ble intervju-malene for både dommere og domstolledere gjennomgått og forbedret.

Seniorrådgiver Elisabeth Mannsverk filmet medlemmene under intervjuer av søkere. Deler av opptakene ble gjennomgått i plenum under IR-møte, som kompetansetiltak. I tillegg fikk hvert medlem individuell tilbakemelding/veiledning.

I november var det temadag for både medlemmer og varamedlemmer med bl.a. følgende:

- Synspunkter på Innstillingsrådets arbeid og rekrutteringsprosess v/førstelagmann Sven-Jørgen Lindsetmo
- Hva bør IR særlig legge vekt på ved utvelgelsen av dommere og domstolleder v/pensjonert journalist Terje Helsingeng, kommuneadvokat Hanne Harlem, advokat Henning Harborg og førstestatsadvokat Jørn S. Maurud

NOEN SENTRALE TREKK VED UTNEVNTE DOMMERES BAKGRUNN 2002 – 2015 (DE ALMINNELIGE DOMSTOLENE)

I hele Innstillingsrådets tid (fra 2002) har personer som kommer fra annet dommerembete vært den største gruppen blant de som har blitt utnevnt. Unntak fra dette er 2014 da andelen som kom fra privat advokatvirksomhet var like høyt (41 %), og i 2015 da denne gruppen var den største (56 %). I alle år har uansett de private advokatene vært den største gruppen blant de eksterne søkerne som har blitt utnevnt. Ellers har en del av de utnevnte kommet fra påtalemyndigheten, og gjennomsnittlig 9 % fra andre offentlige stillinger.

Kvinneandelen ved utnevning utgjorde i 2015 33 % og har fra 2003 til 2014 variert mellom 27 % og 68 % (med et årsgjennomsnitt på ca. 44,5 %). Frem til 2009 lå kvinneandelen i søkermassen på ca 1/3, men fra 2010 har det vært en stigning og i 2012-14 har andelen lagt på ca. 45 %. I 2015 var det 39 % kvinner og 61 % menn blant dommerne i de alminnelige domstoler.

Innstillingsrådet har i noen svært få saker anvendt moderat kjønnskvotering, dvs. at hvis en mannlig og en kvinnelig søker er noenlunde likt kvalifisert, innstilles den kvinnelige søkeren. Dette er imidlertid

ikke noen fravikelse av kvalifikasjonsprinsippet og får bare betydning dersom ikke enten den mannlige eller den kvinnelige søkeren er bedre kvalifisert enn den andre. I slike tilfelle, som vil være det vanligste, blir den best kvalifisert innstilt først uavhengig av kjønn. Kvoteringen har således ikke ført til et faglig lavere nivå blant norske dommere enn om den ikke var anvendt. Innstillingsrådet har ikke holdepunkter for at den svært beskjedne moderate kjønnskvolteringen som har funnet sted, har gjort at det ikke lenger er fristende for godt kvalifiserte menn å søke dommerstillinger. Fortsatt er det flest menn som søker, og antall søkere pr. stilling har aldri vært høyere enn i 2014 (gjennomsnittlig 11,8 søkere pr. stilling).

I perioden 2002 – 2008 ble det utnevnt 237 dommere. I 8 av utnevningene har Justisdepartementet gått inn for utnevning av en kvinne, mens Innstillingsrådet innstilte en mann. Siden 2009 har Innstillingsrådets innstilling alltid blitt fulgt.

Norske dommere er generalister og skal kunne håndtere alle typer saker, samt også bl.a. evne å lede forhandlingene på måter som inngir tillit hos partene. Dette krever allsidighet faglig så vel som personlig. Det er stor erfaringsbredde blant dommerne som har blitt utnevnt, herunder bl.a. tung sivilrettslig, strafferettslig, barnerettslig og formuerettslig kompetanse.

DOMMERUTNEVNELSER 2015

Alderssammensetningen blant dommerne viser at mange dommere går av med pensjon også de kommende årene. I perioden 2016 – 2021 går 11 dommere i jordskiftedomstolene og 133 i de alminnelige domstolene av med alderspensjon (ved fylte 70 år). I 2015 sluttet 27 dommere, hvorav 25 dommere gikk av med AFP/alderspensjon (av disse er 10 blitt konstituert som ekstraordinære lagdommere) og 2 gikk over i annen stilling. Av de 27 dommerne som sluttet i 2015 er alle fra de alminnelige domstolene.

I 2015 har det blitt utnevnt 1 domstolleder i de alminnelige domstolene og 44 dommere (derav 1 i Høyesterett, 8 i andreinstans, 33 i førsteinstans og 2 i jordskiftedomstolene). Det har blitt konstituert 10 dommere (4 i andreinstans, 6 i førsteinstans og 0 i jordskiftedomstolene). Innstillingsrådet har vurdert totalt 557 søknader og gjennomført 220 intervjuer.

Av de utnevnte i 2015 i de alminnelige domstolene, er:

- 33 % kvinner og 67 % menn
- 44 år gjennomsnittsalder ved utnevning

Av de utnevnte i 2015 i jordskiftedomstolene, er:

- 0 % kvinner og 100 % menn
- 38 år gjennomsnittsalder ved utnevning

Fra Indre Finnmark tingrett

Intervjuene

Intervjuene gjennomføres av en intervjugruppe bestående av 3 medlemmer fra Innstillingsrådet, samt en representant fra sekretariatet (DA). I tillegg deltar domstolstolleder dersom det ikke er et domstollederembete som skal besettes. Domstolleder blir bedt om å gi innspill vedrørende utvelgelsen av kandidater til intervju ved dommerstillinger.

Intervjuene gjennomføres som hovedregel ved den aktuelle domstol for embetet, noe som innebærer mye reisevirksomhet for Innstillingsrådets medlemmer og sekretariatet (DAs representanter). I tillegg til å gjennomføre intervjuer innhenter intervjugruppen referanser for aktuelle kandidater til det enkelte embetet.

Søkermassen

Gjennomsnittlig antall søkere pr. ledig dommerstilling i de alminnelige domstolene var i 2015 på 10,5. Det er imidlertid betydelige variasjoner, blant annet geografisk. Den ene domstollederstillingen som ble utlyst hadde 6 søkere.

Gjennomsnittlig antall søkere til de 2 utlyste dommerstillingene i jordskiftedomstolene, var 1,5. Det ble ikke utlyst noen domstollederstillinger.

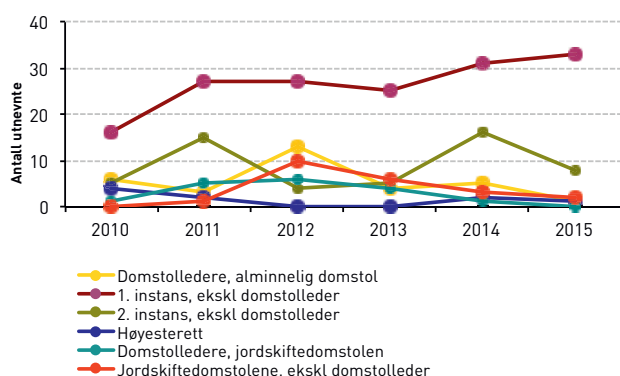
Rekruttering av søkere, det vil si å skaffe et godt søkertilfang, er ikke et ansvar for Innstillingsrådet. Dette påligger i hovedsak DA og domstolene selv. Det er viktig at både domstolene generelt og den aktuelle domstol spesielt, fremstår som attraktiv for potensielle søkere.

Generelt er det fremdeles ønskelig med både kvalitativt og kvantitativt bedre søkertilfang, både til dommerstillinger i de alminnelige domstolene og jordskiftedomstolene.

Behovet gjør seg særlig gjeldende for både domstolleder- og dommerstillingene i jordskiftedomstolene, og domstollederstillingene i de alminnelige domstolene. Domstoladministrasjonen har

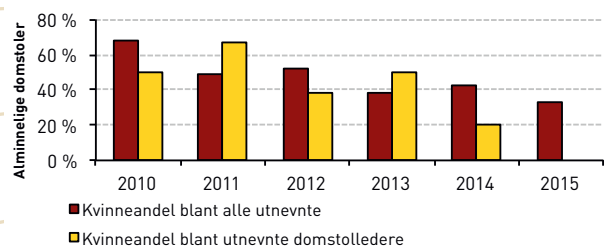
engasjert Trøndelag Forskning og Utvikling (TFoU) for å foreta en undersøkelse vedrørende rekruttering av dommere. Resultatet av denne vil kunne gi grunnlag for bedre og mer målrettede rekrutteringstiltak.

Domstoladministrasjonen opplyser å ha et kontinuerlig arbeid med å øke søkertilfanget til dommerstillinger i jordskifterettene. Dette består bl.a. i å oppsøke utdanningsmesser for å informere om jordskifterettens arbeidsoppgaver. Det er inngått en detaljert samarbeidsavtale med UMB (Universitetet for miljø og biovitenskap) som blant annet omfatter samarbeid om rekruttering, læreplaner, undervisningsstøtte og støtte til stipendiatstillinger.

Diagrammet viser antall utnevnte dommere fordelt på de enkelte instanser

Antallet kvinnelige søkere i de alminnelige domstolene, har de siste årene ligget noe over 40%, og utgjorde 41% i 2015. I jordskiftedomstolene var antallet kvinnelige søkere 33% i 2015.

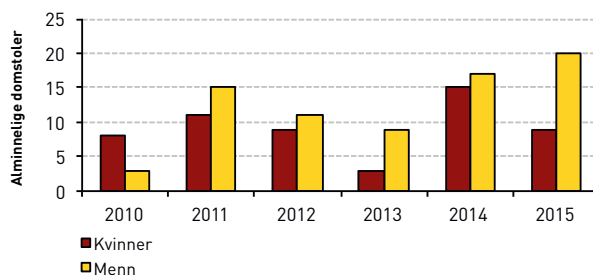

Diagrammet viser kvinneandelen blant utnevnte dommere i de alminnelige domstolene.

Kjønn og alder blant de utnevnte

Av de utnevnte dommerne i 2015 i de alminnelige domstolene er 33 % kvinner og 67 % menn. Denne ganske lave kvinneandelen antas å skyldes mer spesielle forhold i søkermassen for 2015, og det er ikke holdepunkter for at den på mer varig basis vil bli liggende på et så lavt nivå. Innstillingsrådet praktiserer moderat kjønnskvoltering og innenfor den aktuelle søkermasse anvendes de virkemidler som står til disposisjon for å jevne ut kjønnsforskjellene i dommerkorpset.

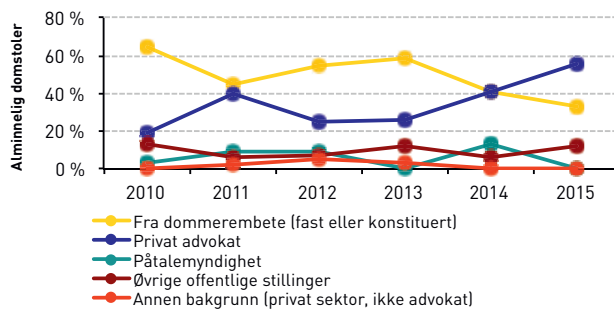
Ved årsskiftet var den totale andel kvinnelige dommere i Norge 39 % og 61 % menn, fordelt slik: Høyesterett 35 % kvinner og 65 % menn, lagmannsrett 35 % kvinner og 65 % menn og tingrett 41 % kvinner og 59 % menn. I jordskiftedomstolene var det 15 % kvinner og 85 % menn, fordelt slik: Jordskifteoverrett 25 % kvinner og 75 % menn, og jordskifterett 14 % kvinner og 86 % menn.

Diagrammet viser kjønnsfordeling ved tilgang av helt nye dommere som tidligere ikke har vært dommere eller konstituerte dommere

Utnevnte dommers tidligere yrke

I 2015 var det færre av de utnevnte i de alminnelige domstolene som kom fra en dommerstilling (fast eller konstituert) enn i 2014. Av de 43 utnevnte kom 14 (33 %) fra dommerstilling (9 fra faste stillinger og 5 fra konstitusjoner). I jordskiftedomstolene kom 1 av de utnevnte (50 %) fra konstitusjon.

Diagrammet viser fordeling av tidligere yrker, inklusive konstitusjoner til utnevnte dommer

Som diagrammet over viser, kom 33 % fra dommerembete (fast eller konstituert). Tallet synker til 21 % (fra 14 til 9) når man tar bort de som er konstituert i en dommerstilling. 56 % av de utnevnte i 2015 var advokater fra private firma, 0 % fra påtalemyndigheten og 12 % kom fra andre offentlige stillinger.

Av de utnevnte som hadde permisjon fra sin faste stilling i det private eller offentlige arbeidsmarkedet, men var konstituert dommer ved utnevnelsen, kom de fleste fra stilling som advokat.

STATISTIKK FOR DE ALMINNELIGE DOMSTOLENE

Innstillingsrådet, div. statistikk for de alminnelige domstoler for årene 2010 - 2015, jf. tall hentet fra årsrapporter til DA.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
UTNEVNTE, ALMINNELIGE DOMSTOLER:						
Antall utnevnte, totalt	31	47	44	34	54	43
Antall utnevnte domstolledere	6	3	13	4	5	1
Antall, utnevnte totalt i 1. instans, ekskl domstolleder	16	27	27	25	31	33
Antall, utnevnte totalt i 2. instans, ekskl domstolleder	5	15	4	5	16	8
Antall, utnevnte totalt i Høyesterett	4	2	0	0	2	1
Gjennomsnittsalder ved utnevning	45	45	46	45	46	44
Kvinneandel blant alle utnevnte	68 %	49 %	52 %	38 %	43 %	33 %
Kvinneandel blant utnevnte domstolledere	50 %	67 %	38 %	50 %	20 %	0 %
YRKE VED UTNEVNELSE:						
Fra dommerembete (fast eller konstituert)	65 %	43 %	55 %	59 %	41 %	33 %
Privat advokat	19 %	40 %	25 %	26 %	41 %	56 %
Påtalemyndighet	3 %	9 %	9 %	0 %	13 %	0 %
Øvrige offentlige stillinger	13 %	6 %	7 %	12 %	6 %	12 %
Annen bakgrunn (privat sektor, ikke advokat)	0 %	2 %	5 %	3 %	0 %	0 %
SØKERMASSE (INKLUSIVE KONSTITUSJONER):						
Antall søknader totalt	345	762	478	389	758	557
Gj.sn. antall søkere pr. stilling, totalt	8,7	11,2	8,1	9,3	11,8	10,5
Maks. antall søkere på en stilling, utenom domstollederstilling	44	66	52	55	57	59
Min. antall søkere på en stilling, utenom domstollederstilling	1	2	3	1	4	3
Kvinneandel blant alle søkere, totalt	41 %	38 %	47 %	48 %	46 %	41 %
Antall søknader totalt vedr. domstolleder	34	23	56	25	19	6
Gj.sn. antall søkere pr. domstollederstilling	3,4	7,7	4,0	4,2	3,2	6,0
Maks. antall søkere pr. domstollederstilling	8	13	10	9	6	6
Min. antall søkere vedr. domstollederstilling	1	4	2	1	3	6
Kvinneandel blant søkere vedr. domstolleder	24 %	35 %	45 %	48 %	42 %	17 %
Antall gjennomførte intervjuer totalt	193	265	195	170	257	220
Andel søkere intervjuet, gj.snitt	56 %	35 %	41 %	44 %	34 %	39 %

STATISTIKK FOR JORDSKIFTEDOMSTOLENE

Innstillingsrådet, div. statistikk for jordskiftedomstolene for årene 2010 - 2015, jf. tall hentet fra årsrapporter til DA

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
UTNEVNTE, JORDSKIFTEDOMSTOLENE:						
Antall, utnevnte totalt i jordskiftedomstolen	1	6	16	11	4	2
Antall utnevnte domstolledere	1	5	6	4	1	0
Antall, utnevnte totalt i jordskiftedomstolen, ekskl domstolleder	0	1	10	7	3	2
Gjennomsnittsalder ved utnevning	54	53	47	44	56	38
Kvinneandel blant alle utnevnte	0 %	0 %	19 %	18 %	0 %	50 %
Kvinneandel blant alle utnevnte domstolledere	0 %	0 %	50 %	0 %	0 %	0 %
YRKE VED UTNEVNELSE:						
Fra jordskiftedommerembete (fast eller konstituert)	0 %	83 %	50 %	45 %	25 %	50 %
Jordskiftedommerfullmektig (tidl. overingeniør med løyve)	0 %	0 %	0 %	27 %	0 %	0 %
Øvrige offentlige stillinger	100 %	17 %	44 %	18 %	75 %	50 %
Annen bakgrunn (privat sektor)	0 %	0 %	6 %	9 %	0 %	0 %
SØKERMASSE (INKLUSIVE KONSTITUSJONER):						
Antall søknader totalt	6	27	62	35	14	3
Gj.sn. antall søkere pr. stilling, totalt	6,0	1,7	3,6	2,5	2,8	1,5
Maks. antall søkere på en stilling, utenom domstollederstilling	6	5	8	6	4	3
Min. antall søkere på en stilling, utenom domstollederstilling	6	0	1	0	0	0
Kvinneandel blant alle søkere, totalt	17 %	7 %	23 %	14 %	0 %	33 %
Antall søknader totalt vedr. jordskifterettsleder	6	17	18	11	1	0
Gj.sn. antall søkere pr. domstollederstilling	6	1,3	2	2,8	1,0	0,0
Maks. antall søkere pr. domstollederstilling	6	4	4	3	1	0
Min. antall søkere vedr. domstollederstilling	6	0	0	1	1	0
Kvinneandel blant søkere vedr. domstolleder	17 %	6 %	39 %	0 %	0 %	0 %
Antall gjennomførte intervjuer totalt	4	25	51	28	9	3
Andel søkere intervjuet, gj.snitt	67 %	93 %	82 %	80 %	64 %	100 %

Postadresse sekretariat:
Domstoladministrasjonen
Postboks 5678 Sluppen, 7485 Trondheim

Telefon: + 47 73 56 70 00
e-post: postmottak@domstoladministrasjonen.no

Ytterligere informasjon om Innstillingsrådet er tilgjengelig på
www.domstol.no/innstillingsradet